Łódź. 25|IX 1920 r. Cena pojedyńczego numeru 2 mk. Rok założenia 1897

№. 254

ROZWÓJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Sobota, dnia 25 września 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeniow, ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska

Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ofiar administracja nie odpowiada

Cena prenumeraty: w Łodzi Kwartalnie Mk. 120. Miesięcznie „ 40. za roznoszenie 3.00 fen. miesięcznie. Z przesyłką poczt. Kwartalnie Mk. 135. Miesięcznie „ 45. Poza Łodzią egz. 2.10 W Ameryce 1/2 dolar. miesięcznie.

Pamiętajcie o żołnierzu w okopie.

KALENDARZYK
Sobota, Ładysława z Giee
Niedziela, Cyprjana i Just.l.
Poniedziałek Kuźmy i Damja.

REDAKCJA w ŁODZI Al. Kościuszki № 41 TELEFON 28.

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem mk. 4 w tekście mk. 5 za tekstem 3 mk. nekrologi mk. 3 za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 50 fen. za wyraz: Komunikaty mk. 5.— Ogłoszenia zamiejscowe 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 100 proc. drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć łamów za tekstem na 5 łamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi tylko na 2. 4. 6 łamów. Artykuły bez oznaczenia honorarjum uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój" w ZGIERZU u p. Lacha Kiosk.

KINO CORSO Zielona № 2

W nawiasach życia czyli
Droga do Upadku
dramat kryminalny w 5 aktach.

CEMENT, WAPNO, GIPS, TRZCINA.
TEKTURĘ SMOŁOWCOWĄ MASĘ SKLEJNĄ OLEJE: WRZECIONOWY
MASZYNOWY CYLINDROWY Wazelina Techniczna SMAR „Tovote"
SMAR DO WOZÓW
poleca ze składu:
Dom Handlowo-Przemysłowy MITTELSTAEDT i KULĄGOWSKI Łódź, Przejazd 42,44

Millerandowi.

DZIEŃ TWÓJ ZABŁYSNĄŁ, JAK LETNIE PROMIENIE SŁONECZNE!

CAŁY NARÓD FRANCUSKI POWITAŁ CIĘ SERDECZNIE JAKO GŁOWĘ PAŃSTWA I JEGO REPREZENTANTA, POWITAŁ CIĘ, JAK ŻADNEGO MOŻE DOTĄD PREZYDENTA BO ODCZUŁ W TOBIE NIEPOSPOLITEGO DUCHA, POTĘGĘ UMYSŁOWĄ I DUŻE UCZCIWE SERCE.

RADOŚĆ OGÓLNA NARODU FRANCUSKIEGO UDZIELA SIĘ I NAM POLAKOM, BOŚ NAPRAWDĘ BYŁ SZCZERYM NASZYM PRZYJACIELEM, NIETYLKO PRZYJACIELEM, ALE RZECZNIKIEM SPRAWIEDLIWOŚCI!

CAŁA NASZA OJCZYZNA WITA CIĘ Z RÓWNYM ZAPAŁEM, JAK FRANCJA! NIE ZNAJDZIESZ W NIEJ ANI JEDNEGO INNEGO ODDZWIĘKU NAD UWIELBIENIE DLA SIEBIE, UWIELBIENIE, KTÓRE NAWIĄZAŁO SIĘ Z LICZNEMI IMIONAMI DOBRYCH, ODWAŻNYCH I ROZUMNYCH FRANCUZÓW!

CO MIAŁA FRANCJA NAJLEPSZEGO STOJ DZIŚ NA JEJ CZELE, A TY IDZIESZ W TYM PIĘKNYM POCHODZIE JAKO PIERWSZY JEJ MĄŻ, JAKO REPREZENTANT WSPANIAŁOMYŚLNEJ FRANCJI!

PRZYJM WIĘC I Z TYCH DALEKICH STRON OD TWEJ OJCZYZNY, W DNIU TAK RADOSNYM DLA FRANCJI ŻYCZENIA OD NAS, POLAKÓW, TU Z NAD SZAREJ WISŁY, GDZIEŚMY SIĘ BILI ZA SWÓJ I ZA WASZ HONOR —JAKO SPRZYMIERZEŃCÓW, KTÓRYM MAMY WIELE DO ZAWDZIĘCZENIA!

NA TWĄ CZEŚĆ DZIŚ NARÓD NASZ WZNOSI RADOSNY OKRZYK:

PROWADŹ FRANCJĘ DO NAJŚWIETNIEJSZEGO ROZWOJU. NIECH STANIE ZA TWEJ PREZYDENTURY W BLASKU CHWAŁY I POTĘGI.

CZEŚĆ CI PREZYDENCIE FRANCJI!

CZEŚĆ CI, JAKO NIEZRÓWNANEMU KIEROWNIKOWI NAWY POLITYCZNEJ, CZEŚĆ JAKO DOBREMU CZŁOWIEKOWI!

RED. „ROZWOJU"
I JEGO CZYTELNICY.

Wybór Milleranda prezydentem Francji.

PARYŻ 23 | 9 (PAT) Dzienniki wyrażają jednomyślnie radość z powodu świetnego sukcesu Milleranda i stwierdzają, że sukces ten zawdzięcza Millerand swemu rozumowi politycznemu jak i otwartości, z jaką wypowiada swoje przekonania osobiste. „Matin" zauważa, że Millerand nie posiada wroga; deputowani, którzy głosowali wczoraj przeciwko niemu, dzisiaj skłonni są głosować za nim. Radykali oświadczają, że interes państwa wymaga zachowania jedności i wobec tego wyrażają życzenie, żeby wszyscy republikanie głosowali za Millerandem. „Echo de Paris" oświadcza, że Milleranda popiera cała Francja.

PARYŻ 22 | 9 (PAT) Clemenceau, który wyjeżdża dzisiaj okrętem do Indji, oświadczył przedstawicielowi „Petit Parisien", że Millerand jest człowiekiem, posiadającym wszelkie kwalifikacje do reprezentowania Francji i że on sam, gdyby był wyborcą, głosowałby z pewnością za Millerandem.

Do pałacu Elizejskiego.

(Od własnego korespondenta).

PARYŻ 24 | 9 Millerand po uroczystościach w Wersalu wjechał wczoraj do pałacu Elizejskiego. Armja oddała mu honory przynależne.

Po drodze z Wersalu do Paryża przyjmowano go wszędzie owacyjnie.

Rożnorodna polityka Niemiec--dla jednego celu.

W jednym z swych wykładów politycznych, jakie wygłosił w tych dniach Roman Dmowski w Poznaniu, podkreślał ten wielki polityk, że najważniejszem zagadnieniem naszem jest według niego utrzymanie przy Polsce ziem b. zaboru pruskiego. „Posiadanie dzielnicy pruskiej jest podstawą istnienia Polski"—powiedział mówca, jakkolwiek wyznał, że plan jego zabezpieczenia Polsce trwałego terytorjum zachodniego został mocno nadwyrężony przez wynik plebiscytu na Mazurach; w niepowodzeniu polskiem na tym terenie plebiscytowym widzi Dmowski poważną klęskę narodową.

Zdaniem prelegenta polityka zagraniczna Polski mieć powinna przedewszystkiem na widoku pilnowanie Niemiec dla ustrzeżenia całości ziem dzielnicy pruskiej.

Według mego zapatrywania daleko większe jeszcze korzyści dla całości ziem polskich mamy tam do zabezpieczenia sobie.

Kultura rolna Poznańskiego i Pomorza, węgiel górnośląski i nieskrępowany ruch eksportowy i importowy przez Gdańsk w krótkim już czasie mogą ogromnie spotęgować rozwój gospodarczy jak przemysłowy całego kraju.

Musi więc rząd mimo nierozwiązanego problemu wschodniego baczną zwrócić uwagę na te machinacje z strony Niemców, jakie dzień w dzień sygnalizuje prasa tak Koalicji jak i Polski które zmierzają z jednej strony do utrzymania terenu węglowego przy Prusach, z drugiej zaś strony do zupełnego uniezależnienia Gdańska od Polski.

Dopiero w ostatnim n-rze podaliśmy za „Ostdeutsche Morgenzeitung" wiadomość, że rządy angielski i włoski mieli się zwrócić do rządu francuskiego z propozycją równomiernego rozdziału na Górnym Śląsku koalicyjnych wojsk okupacyjnych.

Wiemy dobrze, czem to pachnie. Stanowisko Anglików na tymże terenie przemysłowym nie jest przychylne dla ludności miejscowej polskiej; dość przytoczyć dymisję owych 3 oficerów angielskich, demonstrujących przeciw sprawiedliwym zarządzeniom gen. franc. Le Ronda, które dotyczyły w pierwszym rzędzie rozwiązania terorystycznej Sicherheitswehry. Pozatem fatalny wynik wyborów na Warmji, Mazurach i w Kwidzyńskiem mamy przedewszystkiem do „zawdzięczenia" filogermańskiej bierności władz okupacyjnych, ang. i włoskich. Włoch Pavia na długie lata zapisał się czarnemi głoskami w pamięci całego narodu polskiego.

Konkluzja stąd taka, że równomierny rozdział koalicyjnych wojsk okupacyjnych na Górnym Śląsku, t. j. większy udział Anglików i Włochów na niekorzyść Francuzów w rządach na terenie plebiscytowym, wzmógłby tylko butę i zachłanność Niemców i zagrażałby w niebezpieczny sposób sprawiedliwemu, t. j. korzystnemu dla nas wynikowi głosowania.

Niemcy i przyjaciele ich przypuszczają widocznie, że Polska i rząd jej zbyt są skrępowani rozwiązywaniem pogmatwanej kwestji wschodniej, aby mogli także dopilnować interesów swych (i to najbardziej żywotnych!) na zachodzie.

Tem więcej musimy przypilnować sprawy, bo mamy tutaj do czynienia z najbardziej wyrafinowanym w taktyce przeciwnikiem naszym.

W tym też celu stara się on zaszachować Polskę nad wybrzeżem bałtyckiem, dążąc do suwerenności miasta Gdańska, niepodległości naturalnie chwilowej tylko, póki znów strony te nie przypadłyby bezpośrednio Niemcom.

I tak — projekt konstytuanty gdańskiej zmierza do utworzenia państwa suwerennego, któreby samo załatwiało swe sprawy zagraniczne i morskie, zupełnie niezależnie od Polski; projekt ten stoi zresztą w rażącej sprzeczności z traktatem wersalskim, który obok przywilejów pocztowych i telegraficznych przyznaje Polsce kontrolę nad robotami portowemi, kolejami nadwiślańskiemi oraz przedstawicielstwo zagraniczne wolnego miasta (Freistadt), nie zaś wolnego państwa (Freistaat).

Projekt polski konwencji polsko — gdańskiej opiera się na traktacie wersalskim i konsekwencjach, stąd wypływających. Przypuszczaćby należało, że znajdzie on z tego powodu zupełną aprobatę Koalicji.

Ale niestety pojawił się trzeci jeszcze projekt kompromisowy Towera, któr , jak wiadomo, uległ silnym wpływom nadburmistrza hakatysty Sahma. Nawet w radzie ambasadorów według pogłosek chcą załatwić ewentualnie sprawę kompromisowo: wysunięty został na porządek obrad tak zwany projekt lorda Derby.

Otóż w takiej chwili winna dyplomacja nasza wykorzystać incydent na posiedzeniu konstytuanty gdańskiej z dnia 21 b. m., który rzucił oślepiające światło na potworny spisek gdańsko — bolszewicki, — spisek, o którym wiedziały wszystkie frakcje niem. w gdańskiej komisji do spraw zagranicznych wraz z nadburmistrzem Sahmem.

Raz jeszcze powtarzamy wywody niezawisłego socjalisty Mau'a na owem posiedzeniu, — wywody, które nie mówią już, ale krzyczą o potwornym, tajnym spisku Gdańszczan przeciw Polsce i winny być wykorzystane przez naszych reprezentantów zagranicą, aby uniemożliwić dalsze zamachy ...dziny niemieckiej.

„Nawiązaliśmy (socjal. niezawiśli) — mówił Mau publicznie — kontakt z sowietami; dowiedzieliśmy się, że gospodarcze stosunki zmuszają Rosję do obalenia Polski celem zapewnienia sobie nowego portu wywozowego. Nasze stanowisko było zgodne z rosyjskiem; na posiedzeniu komisji zagranicznej podałem wiadomości wszystkie szczegóły naszych rokowań i oświadczyłem, że tak zwanej zdrady stanu dopuścili się wszyscy członkowie komisji, gdyż byli o wszystkiem poinformowani i przeciw temu nieodprotestowali. Komisja zagraniczna aprobowała nasze stanowisko i wkrotce pojechałem do Berlina poraz drugi, ale tym razem już na koszt wolnego miasta Gdańska."

Następni mówcy wyrazili ubolewanie z powodu wywodów Mau , stwierdzając że przyniosą one Gdańskowi nieobliczalne szkody!

Dla dobra całego narodu polskiego, skrępowanego ekonomicznie przez utrudniony ruch eksportowy i importowy, czas wykorzystać słynne rewelacje, to poślizgnięcie się Michała. Traktat wersalski winien być utrzymany w pierwotnem brzmieniu, aby zapewnić Polsce wolny dostęp do morza, tak konieczny dla jej rozwoju wogóle, a to tylko wtenczas stanie się faktem, gdy Gdańsk przestanie być niebezpieczną ekspozyturą Niemiec.

Beta.

Zajęcie Druskienik i Wołkowysk.

WARSZAWA. 24 9. (PAT) Na terenie na południe od Prypeci pościg za nieprzyjacielem trwa w dalszym ciągu. W akcji na Zasław wojska nasze rozbiły 24 dywizje piechoty sowieckiej, biorąc 3 tysiące jeńców, 35 karabinów maszynowych, 1 baterję oraz tabor długości dwuch kilometrów.

Na północ od Prypeci poważna bitwa rozgorzala na całym froncie. Oddziały nasze posuwają się zwycięsko w kierunku *Berezy Kartuskiej i Rożan.*

Oddziały Wielkopolskie zajęły Wołkowysk, przełamując zacięty opór nieprzyjaciela.

W rejonie Brzostowicy, mimo olbrzymich strat z poprzedniego dnia, nieprzyjaciel zapamiętale atakuje dalej, wprowadzając w bój coraz to nowe pułki. Wszystkie ataki całkowicie odparto. Odelsk został przez nas po dłuższym zmaganiu zajęty. Pod Kuźnicą prąc przed sobą nieprzyjaciela, wojska nasze podsuwają się pod forty Grodna.

Nasza grupa północna przekroczyła Niemen i zajęła Druskienki. Zdobycz dotąd jeszcze nieprzeliczona.

Na północ od linji Sejny—Suwałki Litwini wzmacniają swoje pozycje i ostrzeliwują artylerją nasze oddziały. Walki dotychczasowe z litwinami były ogólnie bardzo lekkie. Wczorajszą akcje naszą na Sejny wykonała tylko jedna brygada. Straty obopólne w zabitych i ranionych minimalne, nie przekroczają liczby 50 żołnierzy.

Sztab generalny.

Z Sejmu.

Wrażenia z Sejmu.

(Od własnego koresp)

Warszawa 24 | 9 Plenarne posiedzenie Sejmu poprzedziło zebranie konwentu seniorów.— Po południu odbyło się posiezdenie międzyklubowej komisji porozumiewawczej. Posiedzenie to zainicjował klub P. S. L.

Udział przyjęli przedstawiciele centrum lewicy, oraz klubu pracy konstytucyjnej.

Uchwalono podtrzymać pracę Sejmu, pod warunkiem wszakże zawieszenia walk partyjnych.

Postanowiono utrzymywać kontakt między stronnictwami, a prawo zwoływania centro-lewicy wyznaczono stronnictwu P. S. L, jako najliczniejszemu.

Dyskusje charakteryzował ton uspokojenia. Opozycja przeciwko marszałkowi Sejmu przycichła, zrodziła się ona z roztargnienia marszałka, mianowicie: marszałek na wstępie posiedzenia, w deklaracji swojej wspominając o zasługach armji, nie wspomniał o Naczelnym Wodzu, co wywołało niezadowolenie w centro le. wicy; a kiedy poseł Szmigel z P. S. L. po mowie marszałka wzniósł okrzyk na cześć Naczelnego Wodza, posłowie podjęli go z entuzjazmem.

Po expose Witosa, kiedy marszałek' odłożył dyskusje na następne posiedzenie użył w stosunku do Witosa wyrażenia „referat prezydenta", to omyłkowe wyrażenie wywołało okrzyki niezadowolenia na lewicy i doprowadziłoby z pewnością do scesji, gdyby marszałek Sejmu, nie zanaczył, że użył tego zwrotu mimowoli.

Drugą część posiedzenia wypełniła dyskusja nad I i II artykułem konstytucji.

Następne posiedzenie odbędzie się we wtorek.

MOWA MARSZAŁKA SEJMU.

WARSZAWA. 24 9. (PAT) Sejm. 167 posiedzenie Sejmu rozpoczęło się dziś o godzinie 4 m. 20. Zagajając posiedzenie, marszałek wygłosił mowę,w której powiedział: Dwa miesiące temu rozeszliśmy się z tej sali, rozegraly się wypadki, które wstrząsnęły Polską i Europą. Przez kilka tygodni trwały zapasy śmiertelne. Wojsko nasze było w odwrocie, a nieprzyjaciel dotarł niemal do murów Warszawy. Tu jednak stał się cud. Wróg został zatrzymany, na głowę pobity i w znacznej części zniszczony. Polska ocaliła siebie i dała dowód, że może być przedmurzem cywilizacji europejskiej. Ten świetny tryumf oręża polskiego uczcić winniśmy przez oddanie czci (Wszyscy posłowie powstają z miejsc) bohaterom naszym, którzy polegli w czasie walk. Chwała poległym. (Chwała i cześć) Uczcijmy również i tych, co są żywi, złożymy już dziś hołd żołnierzowi za krew przelaną w obronie naszej wolności za nieustraszone męstwo, za ciężkie trudy w ściganiu wroga przy niedostatecznym nieraz odzieży i wyżywieniu. Uczcijmy też naszych podoficerów i oficerów, którzy nie szczędząc własnego życia, wskazywali żołnierzom drogę do zwycięstwa. Następnie marszałek wezwał Izbę do oddania czci wodzom naszym, oraz francuskim towarzyszom broni (Cześć! cześć!)

Tragiczne wypadki w lipcu i sierpniu, ciągnął dalej marszałek, oświetliły jaskrawo całą grozę położenia Polski.

Gdy armaty grzmiały pod Warszawą musieliśmy patrzeć na to, jak motłoch gdański bezkarnie rzucił się na polskich obywateli, jak zdołał następnie na dłuższy czas odciąć Polsce niezbędny dostęp do morza. Patrzyliśmy na to jak pospólstwo niemieckie w Katowicach mordowało Polaków i niszczyło własność polską (Hańba) Widzieliśmy, że sąsiedzi przypuszczając, że Polska już dogorywa, gotowi byli, jak szakala, szukać żeru na jej ciele. Omylili się! ale nam nie wolno lekceważyć tej nauki, nie wolno nam dopuścić do tego, aby w przyszłości powtórzyć się miały takie upokorzenia i takie niebezpieczeństwa.

MOWA WITOSA.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego zabrał głos prezydent ministrów Witos: Wysoki Sejmie! przed dwoma miesiącami oświadczyłem z tej trybuny imieniem utworzonego wówczas rządu, że program jego streszcza się w zadaniu obrony państwa, zakończenia wojny i przyśpieszenia pokoju. Prezydent ministrów skreśliwszy krótko groźny obraz w chwili objęcia władzy stwierdza zjednoczenie się całego narodu dla ratowania niepodległości i podnosi zapał z jakim młodzież zebrała się i poszła na ochotnika ratować Ojczyznę. *Inteligencja polska spełniła swój patrjotyczny obowiązek.* Apel rządu wystosowany do ludności polskiej, odbił się potężnym echem *w masach włościan i u robotników, którzy czynem udowodnili,* że umieją bronić państwa, gdy tego zajdzie potrzeba. Stolica pełna zapału wobec grozy, zachowała godność i spokój. Wspólny wysiłek wszystkich warstw stworzył „Cud nad Wisłą". Naczelne dowództwo przy wybitnym współdziałaniu gen. Weyganda zasłużonego przedstawiciela rycerskiej Francji zużytkowało w genialny sposób entuzjazm narodu ofiarność i niezłomną wolę obrony, w chwili gdy wielu sądziło, że katastrofa była nieunikniętą ruszyły polskie zastępy pod dowództwem Naczelnego wodza do walki. Ruszyły i zwyciężyły. Bohaterskim dowódzcom i żołnierzom, tym co dla umiłowanej wolności nieśli życie w ofierze, tym co szczerze i ofiarnie pomogli radą i czynem, niech wolno będzie z tego miejsca w imieniu Ojczyzny złożyć głęboki hołd i podziękowanie. (Posłowie powstają z miejsc. Okrzyki: Cześć). Rząd wytrwał na swym posterunku nie uległ podszeptom i namowom pozostał w Warszawie.

Zwycięstwo nasze w znacznej mierze oczyściło także atmosferę polityczną Europy. Nastrój społeczeństw i rządów w państwach zachodnich wobec Polski zaczyna się zmieniać. Legenda o naszej słabości została rozwianą, w chwili zmagania się nie opuściły nas szlachetne Stany Zjednoczone, karmiąc i lecząc strudzonego i rannego żołnierza. Stolica apostolska nie szczędziła nam moralnej otuchy. Sympatje swe okazał nam naród węgierski. Dążąc stale do pokoju, potężna Anglja przekonała się, że walcząc z bolszewikami broniliśmy własnej niepodległości, a broniąc jej ratowaliśmy pokój całej Europy. To był drugi skutek naszego zwycięstwa. Dopóki armje sowieckie zwyciężały rząd sowietów uchylał się od przystąpienia do układów pokojowych z nami. Zwycięstwo nasze przyspieszyło układy pokojowe bardziej niż najlepsze noty dyplomatyczne, to był trzeci skutek naszego zwycięstwa. *Rząd dąży wytrwale do pokoju* i *złożył tego nie zbite dowody.* Ze strony polskiej nie postawiono *ani jednego warunku, o który* pokój mógłby się rozbić. *Od Moskwy nie od nas zależy czy w najbliższym czasie będziemy mieć pokój czy nie.*

To, że największe niebezpieczeństwo grożące państwu zostało usunięte nie może ani rządu, ani społeczeństwa upoważnić do rozumienia woli i wysiłku, bo niestety mimo i wbrew naszym chęciom, walka jeszcze trwa, a siły które sprzysięgły się przeciw państwu polskiemu pracują w dalszym giągu. Prezydent ministrów skreśliwszy potem historję konfliktu polsko-litewskiego oświadcza, że po wyczerpaniu wszelkich prób i środków pokojowych rząd był zmuszony zdecydować się na podjęcie odpowiednich kroków umożliwiających swobodę działań naszej armji przeciw armji bolszewickiej, która w wielkiej sile przygotowuje się do nowego na Polskę napadu.

Zrobiliśmy wszystko, co było w naszej mocy aby zbrojnego starcia z Litwą uniknąć. Jeżeli do niego pprzyszło odpowiedzialność za nic nie może spaść na nas.

W wojnie z bolszewikami obok naszej armji walczyła armja ukraińska. Dla niej nadeszła teraz przełomowa chwila. *Po wyparciu wojsk bolszewickich za Zbrucz, armja ukraińska stanęła na swojej ziemi w swej Ojczyźnie.*

Omawiając sprawę Ks. Czeszyńskiego i zaznacza, że wyrok Rady ambasadorów, którym oddane zostały nawet rdzennie polskie ziemie, wykopał pomiędzy nami a Czechosłowacją przepaść, w interesie całej Europy jest zasypanie tej przepaści.

Dla Śląska Górnego żądamy ustalenia warunków głosowania aby nie mogło dojść do nadużyć, jakie ujawniły się na Warmji i Mazurach. W Paryżu rozstrzyga się ważna sprawą konwencji między Polską a wolnem miastem Gdańskiem, oraz sprawa ostatecznego uregulowania granicy między Polską a Prusami Wschodniemi z przyznaniem Polsce prawego brzegu Wisły z potrzebnem zabezpieczeniem na niżu kwidzyńskim. Względy gospodarcze komunikacyjne i geograficzne czynią Gdańsk w całej pełni miastem wszystkimi węzłami związanem z Polską. Wypadki ostatnich tygodni wykazały jakie niebezpieczeństwo wypływało z nie uregulowania tej sprawy. Rząd nie wątpi, że ostateczne granice i sprawa Gdańska będą uregulowane w myśl życzeń Polski i postanowień traktatu wersalskiego.

Prezydent podkreśla, że podczas najazdu naród wykazał siłę, która zbudziła dla niego szacunek. Wielkie tradycje przeszłości ożyły!

Z całem uznaniem stwierdzić należy, że masy robotnicze nie uległy dążeniom antypolskim, chociaż bolszewicy nawoływali ich i nie szczędzili zabiegów i grosza.

Ponieważ część kraju zniszczyli bolszewicy, przeto *oszczędzanie środków aprowizacyjnych jest dziś obowiązkiem wszystkich.*

Dziś otwiera się przed narodem nowa era, staje przed nami zadanie olbrzymie wymagające niezwykłej pracy i siły. Wytężoną pracę muszą podjąć tak pracodawcy jak i pracownicy. Rząd z całą stanowczością oświadcza, iż w interesie kraju leży utrzymanie pokoju wewnętrznego dopóty póki pokój zewnętrzny i bezpieczeństwo nie zostaną zapewnione (Brawa i oklaski).

POSTANOWIENIA KONWENTU SENIORÓW.

WARSZAWA. 24 9. (PAT) Konwent seniorów pod przewodnictwem marszałka Sejmu Trąmpczyńskiego ustalił, że po zagajeniu Sejmu przez przewodniczącego i wygłoszeniu expose przez prezydenta ministrów, Sejm podejmie dyskusje szczegółową nad 1, 2 i 3 rozdziałem projektu konstytucji z pozostawieniem 10 minut czasu dla każdego mówcy. Przedstawiciele klubów, które się jeszcze nie wypowiedziały w rozprawach głównych nie będą krępowane czasem.

Wnioski nagłe, któreby mogły wywołać w Izbie podniecenie, mają być na przyszłość rozpatrywane naprzód na konwencie seniorów. Na życzenie posła Federowicza marszałek oświadczył, że do przewodniczącego delegacji polskiej p. Dąbskiego wysłał depeszę o zwolnienie posła H. Chaniewskiego, uprowadzonego przez bolszewików. Poczyniono też poszukiwania za posłem Napiórkowskim, który jako oficer zginął na wojnie.

Walne zwycięstwo Wrangla.

KONSTANTYNOPOL 23 | 9 (PAT) Komunikat wojsk Wrangla z dnia 19 i 20 b. m. donosi, że wojska południowo rosyjskie, posuwając się w kierunku Aleksandrowska, otoczyły dywizję wojsk czerwonych, która poddała się a następnie brygadę, z której wzięły w całości dwa pułki kawalerji. Zdobycz uzyskana w 21 dniu ofensywy wynosi 8 tysięcy jeńców, liczne baterje, wiele samochodów, karabinów maszynowych, pociągów pancernych, wozów z prowiantami i taborów.

TELEGRAMY.

Z kom. floty polskiej.

Kancelarja sejmowa komunikuje: w gabinecie marszałka sejmu odbyło się 20 b. m. posiedzenie komitetu floty narodowej utworzonego na mocy ustawy 2o marca 20 r. przy udziale przedstawicieli rządu, posłów sejmowych i członków kooptowanych z pomiędzy działaczy społecznych. Po wysłuchaniu sprawozdania z dotychczasowych czynności komitetu obradowano nad programem dalszej działalności, przyczem zgodzono się na to, aby komitet przedewszystkiem działał w tworzeniu floty handlowej i popierał jej powstanie i rozwój przez udzielanie subwencji i kredytu i jednocześnie popierał przygotowanie oficerów marynarzy oraz niższego personelu dla statków rybackich. Niezależnie od tego uchwalono energiczne zjednywanie składek na cele morskie i propagowanie idei żeglugi. Bliższe opracowanie programu działalności, regulaminu i przygotowanie odezwy do społeczeństwa polecono komisji wykonawczej.

Bolszewicy fabrykują ruble carskie.

KOPENHAGA 23—9 (PAT) Z Helsingforsu donoszą o pojawieniu się w Rosji rubli carskich, masowo fabrykowanych przez sowiety.

Postępy Wrangla.

POLDHU 24—9 (PAT) Z Konstantynopola donoszą, że gen. Wrangel zajął Aleksandrowsk. Urzędowy komunikat bolszewicki potwierdza tę wiadomość.

Zwrot legitymacji Z. O. O.

Z powodu likwidacji związku obrony Ojczyzny, wzywa się wszystkich członków, aby do dnia 25 września r. b. zwrócili wydane im legitymacje związku. W wypadku niemożności dostarczenia do poszczególnych komisji likwidacyjnych odsyłać legitymację pocztą w liście poleconym do głównej komisji likwidacyjnej w związku Obrony Ojczyzny w Warszawie (gmach Sejmu.) Podpisano: główna komisja Likwidacyjna Z. O. O.

NADZIEJE ANGLJI W ZWIĄZKU Z KONFERENCJĄ W RYDZE.

CHORSEA. 22 9 (PAT) Z okazji otwarcia konferencji pokojowej w Rydze pisze „Westmilter Gazette", że pokój Europy i widoki ekonomiczne do jej uzdrowienia zależą bardzo w znacznej mierze od wyników tych pertraktacji. Należy mieć nadzieję mówi dziennik, że obie strony działać będą usilnie z tem postanowieniem, że konferencja musi przynieść zawarcie pokoju. A wpływy ententy będą także wyzyskane w tym kierunku.

BOLSZEWICKIE „GULANIJE" W KAMIEŃCU.

WIEDEŃ. 23 9. (PAT) Ukraińskie B. P. donosi pod datą 20 b m. Przed ewakuacją Kamieńca Podolskiego zabrali bolszewicy 164 ukraińców jako zakładników, około 60 ukraińców zostało bez postępowania sądowego rozstrzelanych przez osławione czerezwyczajki. Między innymi byłych szefów departamentu.

Saski komunista o rosyjskim komunizmie.

Saski przywódca komunistów, dawny poseł do parlamentu Rzeszy, Ruehle przedstawił na zebraniu partyjnem wrażenia, jakich sam znał w czasie pobytu na trzeciej międzynarodówce. Metody polityki moskiewskiej są zdaniem posła ułudą. Centralizmem jako zasadą or[illegible]zacji mieszczańskiego i kapitalistycznego można zbudować państwo mieszczańskie [illegible] spodarstwo kapitalistyczne twierdzi komu[illegible]saski, ale nigdy państwo proletarjackie i gospodarstwo socjalistyczne. System rad w Rosji [illegible] tylko cieniem, liściem figowym dla biurokr[illegible] i partji dyktatury. Gospodarcza karykatura [illegible]munizmu przybrała w Rosji postać bez[illegible]go nie uzasadnionego komunizmu państwowego i państwowego niewolnictwa.

Z bolszewickich rządów w Wilnie.

CHORSEA 23 | 9 (PAT) Z pewnego [illegible] dła nadeszła do Londynu wiadomość o [illegible] kiem postępowaniu bolszewików [illegible] przejściowego pobytu w Wilnie. W drugim [illegible] godniu września bolszewicy wymordowali [illegible] wyrafinowany sposób około 2000 osób, [illegible] wnie Polaków. Wiele ofiar poddano najokrutniejszym torturom. Donoszą, że żołnierzy bolszewickich, internowanych w Prusach Wschodnich, przewożono pociągami na teren Litwy. Oprócz tego stwierdzono, że na stronę bolszewicką przeszło około 2000 Niemców, [illegible]cych się spartakistami, a rekrutujących się z najgorszych szumowin. Połączyli się oni z oddziałami bolszewickimi w okolicy Grodna.

Manifestacja belgijska na cześć Polski.

BRUKSELA 24 | 9 (PAT) Jak donoszą z Mons, w ubiegłą niedzielę odbyło się tam [illegible] kie manifestacyjne zgromadzenie, urządzone przez komitet „Pro Polonia". W manifestacji wzięło udział około 80 tysięcy osób oraz garnizon miejscowy. Równocześnie zorganizowano szereg zebrań publicznych, na których składano ofiary na fundusz dla sierot polskich. Okrzykom na cześć Polski nie było końca. Podczas uroczystego przyjęcia w ratuszu wygłosili mowę burmistrz miasta i poseł polski Sobański.

Konferencja finansowa.

CHORSEA 23 | 9 (PAT) Dziś rozpoczyna się w Brukseli zwołana przez Ligę narodów konferencja finansowa, na której reprezentowanych będzie 35 narodów, każdy przez 3 delegatów. W konferencji tej weźmie także udział Ameryka jakoteż wszystkie strony wojujące w minionej wojnie oraz kilka państw neutralnych.

Bolszewicy grożą rozstrzeliwaniem oficerów francuskich.

FRANKFURT 22 | 9 Przyłapano tu radjo bolszewickie, z którego wynika, że rząd sowietów będzie rozstrzeliwał wszystkich oficerów francuskich wziętych do niewoli na froncie polskim. Jako motyw tego zarządzenia, bolszewicy podają fakt, iż Francja nie zna duje się w stanie wojny z Rosją.

Na Czeskim Śląsku Cieszyńskim.

Donoszą do „Rzeczypospolitej": Pięknie prosperujące szkolnictwo polskie w karwieńskiem zagłębiu zostało na początku pierwszego roku szkolnego prawie doszczętnie zniszczone przez Czechów, Czesi zamknęli w ostatnich dniach 27 szkół, 101 klas, do których uczęszczało 5700 dzieci

22 b. m. otrąbiono w Cieszynie czeskim przy asystencji żandarmerji stan wyjątkowy. Stan wyjątkowy zaprowadzono na całym obszarze Czechosłowacji dla ochrony przed przewrotem komunistycznym.

BOGUMIN 23 września, — W nocy ze środy na czwartek przebił legjonarz czeski, Adamczyk, konduktora kolei elektrycznych, Dzierżawę z którym rozpoczął kłótnię o to, że mówił po polsku.

ś. † p.

MARJA WILCZYNSKA

Po długich i ciężkich cierpieniach opatrzona św. Sakramentami, zmarła dn. 23|IX
Wyprowadzenie drogich nam zwłok ze szpitala w Radogoszczu na stary cmentarz katolicki odbędzie się w niedzielę dn. 26|9 o godz. 2 1|2 po południu.
Na smutny ten obrzędek uprzejmie zapraszają krewnych przyjaciół i znajomych pozostali w nieutulonym żalu

5011-1 RODZICE i SIOSTRy.

Drugie posiedzenie polsko--ros. konferencji.

LIBAWA 24—9 (PAT) Łotewskie biuro prasowe w Rydze donosi: Następne posiedzenie plenarne polsko--rosyjskiej konferencji pokojowej odbędzie się w piątek 24 o godzinie 12 w południe. Rzeczoznawca rosyjskiej delegacji pokojowej były minister carski Poliwanow jest ciężko chory. Dotychczas nieobecni rzeczoznawcy polskiej delegacji przybyli wczoraj do Libawy, a stąd do Rygi dziś rano.

Bolszewja a Chiny.

POLDHU 23—9 (PAT) Z Pekinu donoszą, że bolszewicy usiłują nawiązać pertraktacje z rządem Chińskim.

Kto będzie szczęśliwy z czytelników „Rozwoju."

Ponieważ dnia 1-go października upływa termin zamknięcia zapisów na pożyczkę odrodzenia, przeto redakcja „Rozwoju", chcąc swoim czytelnikom przypomnieć o tem obowiązku, a równocześnie upamiętnić tą pożyczkę wyznacza:

6 premji.

złożonych z 6 pożyczek odrodzenia każda po 100 marek

Poczynając od niedzieli dnia 26 września, aż do czwartku włącznie, będą przyznawane te premja w następujący sposób:

Jeden z uproszonych przez redakcję obywateli wyjdzie na miasto w dowolnym punkcie między godziną 8 a 5 po południu i pierwszemu, którego spotka z „Rozwojem" w ręku wręczy kopertę z kwitem redakcyjnym. Posiadający taki kwit zgłosi się natychmiast do redakcji i na trzeci dzień otrzyma 100 markową pożyczkę zupełnie bezpłatnie wypisaną na jego imię.

Prosimy więc, aby w dniu tym ten, który pragnie otrzymać premjum szedł z „Rozwojem" w ręku, aby pismo można było spostrzedz.

1 premja będzie przyznana w niedzielę 26 b. m.
1 premja w poniedziałek
1 we wtorek.
1 we środę i w dniu ostatnim zapisywania się, to jest we czwartek dwie.

KRONIKA

— Z Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi.

Na posiedzedniu Dyrekcji Tow. Kred. m. Łodzi w dniu 23 b. m. przyznano pożyczek na 12 nieruchomości w ogólnej sumie 2,132,000 marek.

W sprawie oddanej broni.

Wszyscy mieszkańsy m. Łodzi i powiatów okolicznych, którzy oddali broń palną na skutek ogłoszenia Komisarza rządu na m. Łódź z dn. 17 sierpnia b. r. lub starostw, zgłoszą się w godzinach urzędowych do referatu uzbrojenia wydziału IV szt. D. O. Gen. Ł. (Al. Kościuszki 4) z pokwitowaniami, wydanemi przez komisarjat rządu na m. Łodź, odnośnie starostwa lub władze wojskowe.

— O GIMNAZJUM NIEMIECKIE.

Poseł niemiecki do Sejmu, Spickermann, rozpoczął starania o uruchomienie gimnazjum niemieckiego w Łodzi. Jednocześnie wyjechała w tej sprawie do władz w Warszawie delegacja niemiecka wysłana przez kuratorjum tego gimnazjum. Pozatem poseł Spickermann czyni starania o uzyskanie dla gimnazjum wsparcia pieniężnego państwa.

— POŻYCZKA ODRODZENIA.

Według danych, napływających do ministerstwa skarbu, subskrypcja na pożyczkę Odrodzenia osiągnie sumę 6 miljardów marek. a prawdopodobnie ją nawet przekroczy. Subskrypcja ta będzie zamknięta 1 października b. r. na całym obszarze Rzeczypospolitej; przedłuży się ją tylko dla mieszkańców nowoodzyskanych obszarów o jeden miesiąc.

1 października rozpocznie się sprzedaż pożyczki premjowej. Równocześnie ministerstwo skarbu czyni przygotowania do wprowadzenia w życie pożyczki przymusowej, nad czem prace są już daleko posunięte.

— O UŁATWIENIA POCZTOWE.

W związku z ogromnem podwyższeniem opłat pocztowych i telegraficznych, poruszono sprawę wprowadzenia pewnych ułatwień dla publiczności. Chodzi więc o to. żeby doręczać listy pieniężne w domu, wprowadzić sprzedaż znaków pocztowych w okienkach gdzie przyjmują listy polecone, znieść rozporządzenie zobowiązujące do zamieszczania nazwy miasta w depeszach w pewnem oznaczonem miejscu, co zmusza od dających depesze do przepisywania tekstu nieodpowiedniego z tak błahego powodu; znieść przepis zobowiązujący do legitymowania się dowodami osobistemi przy wysyłaniu depesz

— O PRZESYŁKI DO NIEMIEC.

Niezałatwione lub niewniesione z powodu wojny reklamacje przesyłek pocztowych, wysłanych w swoim czasie do Niemiec, posiadłości niemieckich, jako też niemieckich obszarów okupacyjnych, można znowu wnosić począwszy od dn. 16 sierpnia r b

Czas. okres od początku wojny do dn. 15 sierpnia 1920 r. nie przedawnia reklamacji i pretensji do rządu niemieckiego.

— PRZEGLĄD EPIDEMJOLOGICZNY.

Ukazał się zeszyt pierwszy „Przeglądu epidemjologicznego", wydanego przez Centralny Zakład Epidemjologiczny Ministerstwa Zdrowia. Zawiera cały szereg studjów o tyfusie plamistym, influency, dżumie, gorączce okopowej i t. d. Wygląd zewnętrzny nie pozostawia nic do życzenia.

— Odroczenie nowej ustawy sądowej.

Ministerju sprawiedliwości komunikuje: Na mocy ustawy sejmowej z dnia 14 lipca, kompetencja sądów pokoju w byłej Kongresówce została podniesiona do 30,000 marek. Ustawa ta miała wejść w życie z dniem 1 października b. m. Okazuje się to jednak, narazie niewykonalne, gdyż wobec wstąpienia do wojska znacznej ilości zarówno sędziów jak i urzędników kancelaryjnych sądy pokoju bezwzględnie nie mogły sobie dać rady z kilkakrotnie większym wpływem spraw i olbrzymią pracą. W tych warunkach Rada obrony państwa uznała za konieczne odroczyć na razie wprowadzenie w życie pomienionej ustawy, co też uchwaliła na swem ostatniem posiedzeniu.

— POMNIK POGONOWSKIEGO.

W dalszym ciągu na pomnik dzielnego polaka, złożyli: p. Henryk Rogowski mk 10. Adam Kostecki 100 mk. Od pracowników intendentury O G Ł 1035 mk. Jan i Edmund Bogdańscy, zamiast kwiatów na grób ś p. Wiszniewskiego 200 marek.

— Teatr „Scala."

Jutro rozpoczyna się sezon teatralno artystyczny. Zapowiedziane są pierwszorzędne siły muzy lekkiej. Sprzedaż biletów już się rozpoczęła.

— Zjazd organistów

j) W dniu wczorajszym odbył się zjazd urzędowy organistów okręgu łódzkiego, na który przybyli delegaci z powiatowych związków organistowskich. Po powitaniu zebranych przez p. Kuleszę, zabrał głos Jurkiewicz, sekretarz org. związku w Warszawie, który napiętnował opieszałych, którzy zasługują na karę wrazie niestawienia się na następne zebranie. Pan Jurkiewicz zaznaczył, że poczucie obywatela organ. powinno się objawić w pracy społecznej, przez uczenie dzieci śpiewu w szkołach powszechnych po wsiach. Następnie wniesiono projekt opodatkowania się na czerwony krzyż, projekt ten jednak do skutku nie doszedł z powodu małej liczby głosów, gdyż większa ilosć już dawno obowiązek ten względem państwa spełniła.

Głównym punktem było wyłonienie z pośród siebie zarządu, któryby zajął się zorganizowaniem członków propagandy na rzecz wojska. Na czele tej organizacji na okręg łódzki został wybrany pan Kulesza org. par. św. Krzyża w Łodzi. Poruszono też kwestję otrzymywania mąki na opłatki, żaląc się, że mąkę tą wydawano lecz otrzymywali ją inni ... i nie dochodziła do rąk organistów. Sprawa ta jednak została oddaną pod rozpatrzenie, głównego zarządu w Warszawie. Na tem posiedzenie zamknięto, okrzykiem na cześć naczelnika państwa.

NA WIECZNĄ RZECZY PAMIĄTKĘ.

Dnia 18 sierpnia 1920 r. o godz. 9-ej rano na błoniu pod Radzyminem gen. L. Żeligowski zwrócił się do żołnierzy i oficerów 28 p. Strz. Kaniowskich z następującemi słowy:

— Żołnierze! historja kiedyś w przyszłości oceni wasze boje o Radzymin. Ocaliliście Warszawę. Warszawa już bezpieczna.

Z przejętych bolszewickich planów operacyjnych dowiedziało się Dowództwo nasze, iż bolszewicy śmiałym i energicznym wypadem przez wólkę Radzymińską — kąty Węgierskie — Jabłonne mieli zająć wiślany most w Warszawie po obu stronach.

Przygotowali już całą armję, która miała zająć Warszawę i po hulać w niej. Gdyby ten plan się udał, zdemoralizowaliby może ducha naszej armji i odcieliby nas od naszej podstawy operacyjnej, którą był Modlin i Warszawa.

Dzięki waszej postawie i bohaterstwu plan ten unicestwiliście: bolszewicy uciekają w panice. Poległym żołnierzom i oficerom, szczególnie kpt. Pogonowskiemu i por. Pęczkowskiemu —bohaterom narodowym — społeczeństwo powinno wystawić pomniki na miejscu ich śmierci: ocalili oni Warszawę!

Dzieci łódzkie — 28 -- my pułk Strzelców Kaniowskich — niech żyje!—

I wzniósł ten okrzyk trzykrotnie.

Żołnierze zaś potem wznieśli trzykrotnie za kapelanem okrzyk:

— Nasz kochany Wódz, niech nas na dalsze zwycięstwo prowadzi; Nasz generał Żeligowski, niech żyje długie lata! —

Dowódca frontu gen. J. Haller potem udekorował piersi zasłużonych w walce o Warszawę krzyżem „Virtuti Militari".

Mścisław Dąbrowa Budziński z 28 p. Strz. Kaniowskich.

Teatr i sztuka

Dzisiaj o godz. 4 po połud. dla młodzieży „Pan Jowialski"; o godz. 8 wiecz. widowisko ludowe, na którem ukaże się „Jeszcze wczoraj" oba te widowiska poprzedzą konferencję. W niedzielę dnia 26 b. m. Teatr miejski czynny będzie trzy razy: o g 12 w poł.. II gi poranek dramatyczny „Wyspiański i jego teatr" (Częśó II. „Wyzwolenie", „Warszawianka" i „Hamlet"); prelekcja — dyr. Zelwerowicz; recytacja ilustrująca: panie Dunikowska Wernisówna i panowie: Leszczyc, Nowakowski i Rosan. O godz. 3 po cenach popularnych „Jeszcze wczeraj" o g. 8 wiecz. „Papierowy kochanek" z dyr. Zelwerowiczem, nieporównanym garbarzem p. Hipollitem. W przygotowaniu „Złota czaszka" J. Słowackiego w opracowaniu scenicznem dyr. L. Solskiego, w koncepcji reżyserskiej Z. Noskowskiego, w stylowych ramach pomysłu art.-mal. A. Pronaszki.

Kamieniew Moskv.

Kamieniew przybył do Moskwy. C› do stanowiska Anglji oświadczył, że doznało ono gwałtownej zmiany od czasu polskich sukcesów. W dniu, w którym Lloyd George oświadczył mu, że nie może dłużej pozostawać w Londynie, zaczęły banki londyńskie przyjmować weksle rządu Wrangla. Interwencja militarna nie jest atoli popularna w Angl i. Robotnicy żądują pokoju z Rosją. Stosunki między Rosją sowiecką a Anglią i ruch rewolucyjny zależeć będą od sukcesów wojsk czerwonych przeciwko armj Wrangla.

Okręt duński z amunicją dla Polski.

Z Gdańska donoszą, że do portu tamtejszego wpłynął okręt duński z amunicją dl Polski. Wyładowanie odbywa się normalnie.

Z Krakowa.

W sali konferencyjnej magistratu odbyła się pierwsza konferencja delegacji czeskiej z delegacją polską w sprawie dostaw dla Polski węgla i koksu ze strony Czech, a dostaw nafty państwu czeskiemu ze strony polskiej.

Przedmiotem obrad była kwestja węglowa na podstawie art VII uchwały konferencji ambasadorów w Paryżu z dn. 28 lipca b. r w sprawie Ks. Cieszyńskiego. Obie delagacje zaznaczyły swe stanowisko co do postanowień tego artykułu. Między stanowiskiem czeskiej a polskiej delegacji zachodzą sprzeczności.

Przeprowadzona dyskusja nie doprowadziła do ujednostajnienia poglądów w sprawie ilości węgla i koksu, jakich na podstawie art. VII uchwały Czechy winny Polsce dostarczyć. Wobec tego postanowiono, aby fachowi referenci zbadali prawdziwość danych statystycznych, na których opiera się żądanie Polski co do dostaw węgla i koksu, jakoteż i stanowisko czeskie co do ilości powinnych dostaw.

Po ustaleniu tych cyfr obie delegacje rozstrzygną, co do meritum umowy węglowej.

Delegacja czeska podała w końcu swoje zapotrzebowanie dostawy ropy z uwagi na to, że Czechy chcą uzupełnić cały swój duży przemysł rafineryjny ropą polską.

Popołudniu odbyły się obrady rzeczoznawców węglowych w sprawie ustalenia dat s stycznych co do węgla i koksu.

Po zakończeniu obrad obie delegacje ły się wieczorem na przedstawienie „Nocy stopadowej".

Delegacja czeska zamieszkała w hotelu Francuskim.

Wyplata należności dla jeńców w Kanadzie.

Państwowy urząd do spraw zagranicznych w Szwecji zawiadomienie, że biuro dla spraw internowanych w Ottawie ma zamiar wypłacić b. jeńcom wojennym austrowęgierskim i niemieckim należność za pracę, wykonaną podczas ich internowania w Kanadzie. Internowani winni w terminie jaknajszybszym podać swe nazwiska, adres, matrykuły (jako jeńców) oraz numery. obozów koncentracyjnych, w których się znajdowali, na ręce Państwowego Urzędu do spraw powrotu JUR. w Warszawie, Króleska 23.

Teatr — Cegiel. 18. „SCALA" — — — Niedziela dn. 26 b. m. o g. 8,30. — — —
Inauguracyjne przedstawienie **Otwarcie sezonu!**

Udział biorą: Lola Patroni (ulub. subretki), Zofja Bonecka (śpiew opery), Zofja Redenowa, Jan Redon (król śmiechu), Bogdan Jund (kuplecista), St. Szesland (piosnkarz), Piskowska (tańce plast.) duet taneczny Wolters (Ameryka). Muzyka: duet angielski. Black And Steel. Akt trausz. Szczepański i wiele in.

Zmiana programu w niedzielę i środy. — —
Kasa czynna od g. 4 pp. — —
Orkiestra symf. pod dyr. p. Sienkiewicza. = — —
Początek codz. o godz. 8,30, w niedzielę i św. o g. 3,30 i 8,30.
Sekretarz p. A. Górecki przyjmuje od 11 — 12 w poł.
:: Konf. St. Szesland. :: 3015

Syrop ziemniaczany dla celów domowych i cukierniczych,
Sól w kruchu,
Superfosfat za gotówkę i wzamian za zboże
p o l e c a
Stowarzyszenie Rolniczo-Handlowe
w Łodzi, ul. Kilińskiego 50.
ODDZIAŁY: w Łasku, Głownie, Zgierzu, Brzezinach, Lutomiersku.

Poszukuje się panienki
z przyzwoitej rodziny znającej się na gospodarstwie domowem i szyciu.
Zgłaszać się można osobiście Sienkiewicza 58 — oficyna I sze piętro od godz. 3—5 po poł. 3014-3

Boisko **Helenów** Boisko
W sobotę dn. 25 i niedzielę dn. 26 b. m. o godz. 4 po południu odbędą się
2 Matcha Footballowe 2
p o m i ę d z y
d. 25 Łódź „Polonja" - - Kraków „D. O. G. XI"
d. 26 Łódź B. Z. 31 p. S. K. - - Kraków „D. O. G. XI"
— Podczas matchu przygrywa orkiestra wojskowa.
3012 Match odbędzie się bez względu na pogodę. —

Krulak Stanisław zagubił paszport rosyjski wyd. w gm. Niemysłów Nowo-Drewnowska 12. 10044—3

Krauze Jan zagubił paszport niem. wyd. w Warszawie, oraz 3/8 losu loterji państw. Nr. 023883. Znalazca zechce zwrócić na Piotrkowską 118, Cukiernia. 10955—2

Rajnold Sielski zagubił paszport niem. wy w Tomaszowie Ceręckiego 2. 10058-3

Zatorski Józef zagubił paszport rosyjski wyd' w gm. Rybno, Krótka 8. 10059—3

ANGLIK
udziela języka angielskiego metodą Berlitza. Przyjmuje od 6 wieczorem. Zielona 12, m. 35. 3017-2

Potrzebne dziewczyny
do uczni. wiadomość
Piotrkowska 86 L.,WA

Potrzebna od zaraz zdolna praczka na koszule i drobiazgi do pralni H. Szulca, Wschodnia 57. ścn 9051—2

Kupuję
płacę najlepsze ceny za brylanty, złoto stare srebro, perły stare zęby futra garderobę
Piotrkowska 9 P. Kohn lewa oficyna II piętro

Z powodu wyjazdu są różne
Meble
z trzech pokoi **do sprzedania.**
Wólczańska 135 na podwórzu od 9-12 i od 3-6 3010-2

Stróż
bezdzietny potrzebny zaraz Sienkiewicza № 58 3013-3

Dr. Chylewski,
— Główna 51. —
Choroby wewnętrzne kobiece
przyjmuję od 8-9r. i 5—7 wiecz
W. U. Z. IIX 1920 r. 290

Brylanty Perły Biżuterje
złoto, srebro, platynę, zegarki kupuję i płaci ceny najwyższe.
L u b k a
Sienkiewicza 20, m. 16
ostat. wejś. parter. 3001

ZĘBY
złote stare skupuję płace najwyższe ceny KONSTANTYNOWSKA 20 lewa oficyna parter NADRYCZNY. 2978—1

Potrzebni
chłopcy lub dziewcz.
z kaucją do roznoszenia gazet. Zgłaszać się do „ROZWOJU"

Sprzedaż kartofli
w Kooperatywie Pracowników Państwowych — Zawadzka 1 odbywa się codziennie w godz. pomiędzy 9—12 i 4—6
Kartofle sprzedawane są również Ludności nienależącej do związku Ekon. Prac. Państwowych 2938-3

Drobne ogłoszenia:

Kupno i sprzedaż:

A.A.A. Kupię meble, dywany, garderobę, futra, bieliznę, różne sprzęty domowe, płacę najlepiej. Wólczańska [illegible], m. 6, Chrzanowicz.
7575—00

A.A.A.A. Obrączki ślubne duży wybór, różne aisony, od 500 set marek para, pierścionki, kolczyki gwarancja za złoto, zegarki zegary najtaniej sprzedaje, Jan Placek, Brzezińska 10, przy sklepie zakład reperacyjny.
9931—7

A. Meble różne wyprzedam: Szafę, otomanę, łóżka, stół, krzesła, biureczko, etażerkę Piotrkowska 261, m. 4, front.
9784—3

A. Meble róne, oraz bilard sprzedam. Piotrkowska 108 Przeździecki.
9759—3

A. Meble, łóżka, szafy, otomanę, umywalnię, garnitur salonowy, lustra, biurko szafkowe zegar tanio sprzedam. Piotrkowska 223-5
10040—6

Restauracje sprzedam. Sienkiewicza 59. Perliński.
10032—2

Prosięta do sprzedania, masz. do prania bielizny. Wiadomość Kilińskiego 117. w bufecie.
3

Naczynia ślusarskie do sprzedania oraz aparat do swejsowania Sienkiewicza 59. W. Perliński.
10035—2

Kilka lepszych domów do sprzedania. Wiadomość: Al. 1-go Maja 16, Woźniak.
10936—3

Sprzedam bufet o 6-ciu szufladach, 2-wie szafki oszklone i maszyna męska. Rzgowska 9. W. Kotlicki.
10043—2

Jest do sprzedania wyżeł. Podleśna 8, godz 6-7.
10660—2

Sprzedam sklep. Kilińskiego 108-a.
10069—3

Młocarnia składająca się z motoru 6 P. H. i młockarnia na prostą słomę do sprzedania. w Konstantynowie ul. Łaska 82.
10057—3

Sprzedam parę mocnych butów za 1000 mk. Piotrkowska 293, II p. Pawlak.
5

Tanio dom do sprzedania 3-piętrowy. Bliższe szczegóły. Nawrot 32, m. 22.

Bormaszyna ścienna pedałowa do sprzedania. Targowa 15.
9904—1

Tanie dom do sprzedania 5-piętrowy. Bliższe 52, m. 22.
10034—3

Do sprzedania zaraz (powiat łódzki, kolonja gospodarz) posiadłość sześciomorgowa, ogród dom, zabudowania kompletne inwentarz zbiory, grunt przy szosie, trzy wiorsty od tramwaju i kolejki. Wiadomość: Zachodnia 36, m. 12.
c s n 9983—4

Do sprzedania w Rudzie dom mieszkalny murowany, dwie morgi ogrodu owocowo warzywnego około trzysta drzew owocowych dużo malin i truskawek, sadzawka zarybiona, całe posesja ogrodzona, dziesięć minut od przystanku tramwajowego. Wiadomość: Piotrkowska 117 w cukierni.
c s n 9979—2

Psa wilczej rasy, tresowany, do sprzedania. Piotrkowska 117 w cukierni.
c s n 9973—2

Kto chce kupić, sprzedać; dom willę, majątek ziemski i t. p. niech się zgłosi, Dom komisowy Taszycki, Piotrkowska 90. Rejestracja bezpłatna.
9969—6

Kupię letnisko pod Łodzią z domem i zabudowaniami gospodarczemi, oraz ogrodem, Oferty z ceną i szczegółami składać w „Rozwoju" pod J. M.
9982—3

Do sprzedania szopa drewniana na rozbiórkę, żyrandol bronzowy, aparat fotograficzny, komplety „Kurjera Łódzkiego" „Tygodnika ilustrowanego" „Ziemi" książki naukowe, beletrystyczne Zachodnia 36 m, 12.
9958—1

Dom zaraz do sprzedania w dobrym stanie, bez pośrednictwa. Wiadomość: Sosnowa 13, u właściciela.
9799—1

Sklep spożywczy do sprzedania Konstantynowska 75, z powodu wyjazdu.
9905—1

Sklep kolonialno-spożywczy z powodu zmiany interesu, tylko zaraz Kilińskiego 160.
10028—1

Do sprzedania maszynka do elektryzacji, wanna cynkowa, lampa wisząca mosiężna naftowa, Konstantynowska 20,m.16. od 2 do 7-ej. p. p.
10004—1

Sprzedam sklep spożywczy z powodu zmiany interesu. Średnia 113-a.
9993—2

Sklepowe urządzenie sprzedam oraz szafę zaszkloną, Kilińskiego 160. sklep.
9989—1

Młynarskie urządzenie jeden kompletny ganek do sprzedania w Rzgowie u A. Kellera.
10015—2

Domy dwa do sprzedania tanio Lubelska 12, sklep Tramwaj Nr. 4.
10014—1

Kupię następujące książki. Stylistyka i Rytmika Polska, wyd. II, Kaź. Woycicki) Odysseja Homera (wyd. II streść. A. Wrzezień. Historja starożytna przer. Tadeusza Korzona wyd. 8-me. Geografja Fizyczna Wacława Nałkowskiego.) Obszerna Gramatyka Szobera (część 1-sza. Klucz do określania roślin Rostafińskiego, 2 książki.)Botanika Marji Arct Golczewskiej.) Wiadomość w adm. „Rozwoju" u p. Bolińskiego.

Sprzedam meble. Ul. Sienkiewicza Nr, 59, oficyna drugie wejście, drugie piętro,m. 26.

Sprzedam sklep spożywczy Wiadomość: w jadłodajni Targowa 16.
9918—1

Mam do sprzedania domy od 2000 do miljona mk. oraz 8 mórg ziemi w tem 2 m. lasu. Wiadomość ul. Przędzalniana 40 m. 2 Olszewski.
9921—2

Różne

A.A. Poszukuje mieszkania 2 lub 3 pokoi z kuchnią pożądane wygody, punkt nie robi różnicy. Pośrednictwo wynagrodzę. Oferty do „Rozwoju" pod „Mieszkanie".
9926—1

A. Krawaty przyjmuje do roboty, a także przerabiam stare. Cegielniana 53.
s n ś s n 10048—5

Akuszerka W. Śmiałkowska, przyjmuje zamówienia. Cegielniana 64, hotel Klukasa, pokój 6.
10053—15

Pokojowa znająca służbę potrzebna do majątku Wiskitna. Wiadomość Przejazd 52, mleczarnia
10040—3

Ekspedjentka branży bławatnej chrześcijanka potrzebna od zaraz. praktyka wymagana. Oferty proszę składać w administracji «Rozwoju» pod „ekspedjentka".
s n w 10031—3

Potrzebny człowiek samotny do koni. Ul. Brzezińska 101, u właściciela.
10037—2

Polski Związek Zawodowy Ogrodników, poleca na posady stałe i do robót sezonowych wykwalifikowanych ogrodników Zgłaszać się do Kancelarji Związku, ul. Kilińskiego 50, we wtorki, czwartki i soboty od g. 5-7 wieczorem.
19041—1

Pokój umeblowany do wynajęcia dla inteligentnej panienki. Przyjmę i również kilka osób na stołowanie. Adres: Ul. Grabowa 14. pater 2.
10044—1

Potrzebny chłopiec do biura umiejący czytać i pisać. Zgłaszac się z ofertami, ul. Piotrkowska 165, m. 2.
10047—2

Potrzebni czeladzie na szpilkowe i pasowe roboty. Pańska 1
10052—3

Poszukuje się sklepu kolonjalnego lub stosownego pomieszczenia z mieszkalnym pokojem możliwie śródmieście. Oferty listowne do „Rozwoju" „E. Z.".
[illegible]40—2

W piątek d. 24 września r. b., idąc ul. Dzielną, Sienkiewicza do Przejazdu. zgubiłem 3 rysunki [szkice] meblowe. Łaskawego znalazcę proszę o odniesienie za nagrodą ul. Lipowa 44, m. 27.
[illegible]0053—2

Potrzebna podręczna i uczennice do sztucznych kwiatów. Piotrkowska 172, m. 16.
10165—3

Student udziela lekcji i korepetycji. Główna 48, I piętro w podwórzu, g. 5—7,
[illegible]52—2

Chrześcijańska pracownia W. Głuszkowskiej, Przejazd 14 poleca w dużym wyborze i również przyjmuje do przefasonowania wszelkiego rodzaju kapelusze i pióra do prania i farbowania.
s 9597—1

Przyjmę administrację domu za mieszkanie. Oferty „A. D." w „Rozwoju".
ś ś n 9947—2

Potrzebny chłopiec dobrych rodziców do zakładu blacharskiego. Ul. Wólczańska 99.
c s n 6968—2

Zdolny długoletni buchalter-bilansista (referencje pierwszorzędne) poszukuje samodzielnej posady tu lub na prowincji. Zgłoszenia pod „Samodzielny" przyjmuje adm. „Rozwoju".
c s n 9984—2

Znakomity kaligraf poprawia brzydki charakter pisma. Piotrkowska 99, m 7, lewa oficyna, zastać od 5 6.
ś c s n 9959—2

Osobę która w administracji „Rozwoju" dn. 21 b m. o godz. między 6-7 wieczorem, przez nieuwagę zabrała parasol czarny, duży w dobrym stanie, proszę o zwrot takowego do „Rozwoju".
9965—1

Zamienię pokój z kuchnią na 1-em piętrze na 2 pokoiki z kuchnią ewentualnie jeden pokoik z elektrycznem oświetleniem lub gazem w okolicy kościoła św. Krzyża lub w pobliżu Rozwoju". Oferty pod „Wygodny pokó" w administracji Rozwoju.
10064—2

Udzielam korepetycji w zakresie czterech klas. Specjalność; polski i niemiecki. Ceny przystępne. Oferty sub. „szóstoklasista".
9964—1

Młoda inteligentna panienka poszukuje posady kasjerki w interesach, mleczarni, cukierni lub restauracji. Oferty proszę składać w „Rozwoju" pod „Kasjerka".
10007—2

Papier zużyty, księgi buchalteryjne, kopiały, **całe archiwa**, gazety, tygodniki, każdą ilość kupuję; posyłamy po odbiór. **Lubka, Sienkiewicza 20, m. 16,** 2937 **ost. wejś. parter.**

Potrzebne szwaczki do szycia bielizny wojskowej. Zawadzka 2 m. 3.
9991—2

Przybłąkał się pies (ponter) czarny, białymi łatami, odebrać Radwańska 50.
9992—2

Zaginął pies wilczek młody proszę odprowadzić za nagrodą. Wólczańska 93 w sklepie
9995—1

Potrzebna praczka na stałe, do pralni. Wólczańska 91.
1002—2

Goldsztajnowi Abramowi, Kacienbach 18, skradziono paszport polski, wyd. w Łodzi, kartę rejestracyjną, rocznik 1885 i patent na starą garderobę.
10006—2

Potrzebna praczka na stałe. Piotrkowska 45 w cukierni.
10008—1

Potrzebna prasowaczka, praczka i dziewczyna do sprzątania, lat 16-18, pralnia, Gdańska 5, (Długa).
10010—2

Urzędnik wojskowy kawaler, poszukuje pokoju umeblowanego przy rodzinie z całodziennym utrzymaniem w pobliżu Piotrkowska-Przejazd-Konstantynowska. Oddam deputat. Oferty sub «urzędnik wojskowy» do 'Rozwoju".
10016=2

Mateusz Kabulski, Karolewska 34, zagubił portfel wraz z biletem związkowem i dowodem kolejowym
10023—2

Potrzebny uczeń do fryzjera. Nawrot 41.
10012—2

Profesor gimn. poszukuje obiady przy rodzinie. „Rozwój" dla „K. A.".
10019—2

Potrzebna kancelistka z ładnym i czytelnym pismem, posiadająca pewną praktykę biurową. Oferty składać Milsza 30, K. Graliński.
10022—1

Potrzebny czeladnik szewcki na męską i damską robotę, 200 mk od pary. Brzezińska 37.
10021—2

Meble najtańsze źródło! Największy wybór! Sypialnie, jadalnie, gabinety kuchnie, pojedyncze szafy, biurka, stoły łóżka, krzesła, otomany i szezlągi do spania, oraz materace poleca: Chrześcijańska Składnica mebli pod firmą **„Jarmark Łódzki"** Piotrkowska 44, I piętro, front
2580—2

Wdowiec katolik urzędnik, posiadający kilkuset tysięcy mk. gotówki z powodu braku znajomości pragnie na tej drodze zapoznać przystojną, miłej powierzchowności, łagodnego usposobienia panienkę lub młodą wdówkę do lat 30 w celu ożenku, ewentualnie z posagiem, do złożenia wspólnie pewnego lub przystąpi do spólni już do rze prosperującego interesu. Rzecz traktuje się na serjo. Dyskrecja najzupełniejsza. Łaskawe oferty z załączeniem fotografji proszę składać do „Rozwoju" pod „Dobroduszny".
10027—1

Przybłąkał się pies rasy tygrysiej, odebrać można za zwrotem kosztów. Bałuty, Zawadzka 16.

Dnia 21 b. m. o godz. 1-6 popoł., przy zbiegu ulic. [illegible]strkowskiej i Nawrot, zaginął Jerzy Borówka, chłopiec lat 1[illegible], szatyn duże niebieskie oczy, ubrany w granatowe trykotowe spodeńki zieloną marynarkę i rogatywkę granatową. Miał przy sobie matrykułę wydaną w gimnazjum w Koluszkach. Osoby, które powyżej wymienionego chłopca widziały lub cośkolwiek wiedzą o nim, proszę o łaskawe przybycie, Nawrot 8 m. 23.
9970—4

Jabłka 100 mk. pud, buraki, cebula, kapusta na pudy poleca mleczarnia w parku Sienkiewicz.
9989—1

Meble najtańsze źródło! Największy wybór! Sypialnie, jadalnie, gabinety kuchnie pojedyncze szafy, biurka, stoły łóżka, krzesła, otomany, i szezlągi do spania, oraz materace poleca: Chrześcijańska Składnica mebli pod firmą „Jarmark Łódzki". Piotrkowska 44, I piętro, front.
2680—1

Dziewczynkę 6 do 10 miesięczną weźmiem za własną „Ładna". Oferty do „Rozwoju" pod „dziewczynkę".
9877—1

Ubrania. Frensze wojenne od 750 do 900 mk., sukienne na zamówienie. Ubrania męskie od 1430 i wyżej, dziecinne od 200, palta chłopięce i panieńskie od 425, obuwie, kurtki, spodnie, koszule, kalesony, spódniczki damskie, towary łokciowe, najtaniej poleca chrześcijańska składnica towarów pod firmą: **„Jarmark Łódzki"**, Piotrkowska 44, pierwsze piętro.
UWAGA: ubrania na zamówienia wykonywa się z dobrych materjałów i po najnowszych kroju.
9838—6

Zagubione dokumenty

Z[illegible] karta rejestracyjna na [illegible] Szmula Jakubowicza. [illegible]ykra 34,
9977—1

Franciszek Babiński zagubił paszport niem. wyd. w Berlinie.
9987—1

Rutkowska Antonina Promyka 48, zagubiła paszport rosyjski wyd. w Osele
9972—1

Zaginęło zaświadczenie na paszport wyd. w Strelnie w Poznańskim na imię Juljusza Rau.
6971—1

Zagubiono papiery czeladnicze ślusarskie na imię Karola Obermana wyd. przez Cech Majstrów Ślusarskich w Łodzi Łaskawy znalazca zechce zwrócić do „Rozwoju".

Brendzel Josek zagubił paszport niem. wyd w Łodzi, kartę rejestracji, metrykę urodzenia, oraz patent na handel owocami 3-jej kategorii.
10009—2

Zaginęła karta rejestracyjna, oraz paszport polski wyd. w Łodzi na imię Szulem Szatan.
10003—2

Piotrowscy Stanisław i Antoni na St.Zarzewska 5, zagubili paszport niem wyd. w Łodzi.
10020—2

Marja Olszewska zagubiła kartę węglową na 2 osoby.
10045—1

Sławiński Jan zagubił legitymację chlebową na 6 osób Obywatelska 2.
10942—1

Szymska Klara zagubiła legitymację chlebową na 2 osoby.
10039—1

Kotek Abram zagubił kartę rejestracji wyd. w Łodzi.
10051—1

Szyc Leopold zagubił patent wyd. w Łodzi na masło, jajka i drób.

Red. [illegible] p. Konrad Jarzykowski.
W tłoczni W. [illegible]